

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสภาพการจ้างงานของผู้ใช้แรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว

Factors Influencing the Employment Conditions of the Workers in Vientiane, Lao PDR

มูกดา แสงวิล (Moukda Sengvilay)* ดร. บัวพัน พรหมพักพิง (Dr. Buapan Phonhomphukphing)**

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการจ้างงานของผู้ใช้แรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว และ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสภาพการจ้างงานของผู้ใช้แรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ใช้แรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์ จำนวน 406 คน ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตารางไขว้ และการถดถอยพหุ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้แรงงานกว่า 2 ใน 3 มีสภาพการจ้างงานอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 77.80 รองลงมา คือ อยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 12.30 และอยู่ในระดับไม่ดี เพียงร้อยละ 9.90 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสภาพการจ้างงาน พบว่า แรงงานภาคบริการ แรงงานภาคอุตสาหกรรม รายได้ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และการไม่มีความสนใจในเรื่องแรงงาน มีอิทธิพลต่อสภาพการจ้างงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ตัวแปรอิสระในสมการสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของสภาพการจ้างงานได้ร้อยละ 41.30

ABSTRACT

The objectives of this quantitative research aimed to study: 1) the employment circumstance of workers in Vientiane Lao PDR, and 2) the factors that influence the employment circumstance of the workers in Vientiane, Lao PDR. The sample of 406 workers in Vientiane Capital was selected by stratified sampling technique. Using an interview schedule as a tool to collect data. Descriptive and influential statistics; frequency, percentage, mean, min, max, S.D., crosstabulation and multiple regressions were applied to analyze the data. The results founded that the workers more than 2 of 3 were employment status in good level or equal to 77.80 percent, followed by a very good level or equal to 12.30 percent and the poor level or equal to 9.90 percent. The analysis of factors influencing employment conditions showed that the service sector workers, industrials sector workers, income, education, work experience and a lack of interest in labor information have influenced in employment circumstance statistically significant at the .05 level and all independent variables in the equation could explained variance of employment equal to 41.30 percent.

คำสำคัญ: สภาพการจ้างงาน ปัจจัยที่มีอิทธิพล ผู้ใช้แรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์

Key Words: Employment circumstance, Factors influencing, Workers in Vientiane

*นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาพัฒนสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หรือ สปป.ลาว (Lao People's Democratic Republic) ได้มีการปฏิรูประบบเศรษฐกิจในรูปแบบใหม่ โดยนำเอาระบบเศรษฐกิจเข้าสู่เศรษฐกิจตลาดและเงินตรามากขึ้น มีการเปลี่ยนระบบจากที่วางแผนจากส่วนกลางมาเป็นระบบเศรษฐกิจที่ใช้กลไกของตลาดกระจายอำนาจการตัดสินใจและกระตุ้นให้ภาคเอกชนมีบทบาทในระบบเศรษฐกิจมากขึ้น (กระทรวงแผนการและการลงทุน, 2529) ก่อให้เกิดการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศสูงขึ้นโดยมีรายได้เฉลี่ย 43,970 พันล้านกีบต่อปี ด้วยอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณ 7.9% ต่อปี (กระทรวงแผนการและการลงทุน, 2554) การเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดความต้องการแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ ภาคเกษตรกรรม-หัตถกรรมซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งในกระบวนการผลิต ปัจจุบันมีประชากรวัยทำงานคิดเป็นร้อยละ 49.36 หรือเท่ากับ 3,215,523 คน อัตราการว่างงานคิดเป็นร้อยละ 2 หรือเท่ากับ 64,310 คน (กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, 2555)

ความต้องการแรงงานในกระบวนการผลิตในภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการและภาคเกษตรกรรม-หัตถกรรม ได้ดึงดูดแรงงานจากชนบทเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง สถิติปัญหาที่เกิดจากข้อพิพาท และการร้องเรียนการไม่ได้รับความยุติธรรม การถูกขูดรีดแรงงานจากนายจ้างอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น การตัดเงินเดือน เงินโบนัส การทำงานล่วงเวลาเกินที่กฎหมายกำหนด แต่จ่ายค่าจ้างต่ำกว่ากฎหมายกำหนดไว้ เป็นต้น สถิติของกรมคุ้มครองแรงงานกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมจะเห็นว่ นับแต่ปี 2549 - 2553 ได้เกิดข้อพิพาททางด้านแรงงานมีจำนวนทั้งหมด 274 กรณี มีผู้ใช้แรงงานได้รับผลกระทบประมาณ 2,430 คน ซึ่งสามารถแก้ไขได้ จำนวน 141 กรณีคิดเป็นมูลค่าประมาณ 1,685 ล้านกีบ (6,740,000 บาท) และไม่

สามารถแก้ไขได้จำนวน 133 กรณีในนั้นส่งให้ศาลเป็นผู้พิจารณาต่อ จำนวน 91 กรณีส่วนอีก 42 กรณีผู้ใช้แรงงานขอถอนคำร้อง (กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, 2552) ต่อมาในช่วงปี 2554 – 2556 ได้เกิดข้อพิพาททางด้านแรงงานมีจำนวน 131 กรณีสามารถแก้ไขได้ จำนวน 54 กรณีคิดเป็นมูลค่าประมาณ 520 ล้านกีบ (6,740,000 บาท) และส่งให้ศาลเป็นผู้พิจารณาต่อ จำนวน 77 กรณี (กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, 2556)

อย่างไรก็ตามถึงแม้รัฐบาลจะมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานในภาคธุรกิจต่างๆ แต่ปัญหาที่กล่าวไปข้างต้นก็เป็นหลักฐานสำคัญที่สะท้อนให้เห็นปัญหาที่เกิดจากสภาพการจ้างงานในปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าผู้ใช้แรงงานน่าจะมีสภาพการจ้างงานที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ก็อาจเนื่องมาจากปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ สังคมของผู้ใช้แรงงานที่มีผลทำให้สภาพการจ้างงานแตกต่างกัน ผลการศึกษานอกจากจะช่วยให้ทราบสภาพการจ้างงานของผู้ใช้แรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์แล้วยังทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสภาพการจ้างงานซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมคุ้มครองแรงงานกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้มีข้อมูลไปใช้ในการวางแผนนโยบายเพื่อกำหนดโครงการ แผนงานต่างๆเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพการจ้างงานอย่างถูกต้องและเป็นไปตามที่กฎหมายแรงงานได้กำหนดเอาไว้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจ้างงานของผู้ใช้แรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว
 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสภาพการจ้างงานของผู้ใช้แรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว
- ### วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสภาพการจ้างงานของผู้ใช้แรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์ครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นผู้ใช้แรงงานทั้งเพศหญิงและชายที่มีอายุ ตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปทำงานในภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ และภาคเกษตรกรรม-หัตถกรรมในนครหลวงเวียงจันทน์ มีจำนวน 47,454 คน (แผนกแรงงานและสวัสดิการสังคมนครหลวงเวียงจันทน์, 2556) ขนาดกลุ่มตัวอย่างคำนวณมาจากสูตรของ Taro Yamane (1973) ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 406 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ตามสัดส่วนประชากรแยกตามประเภทธุรกิจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview Schedule) มีลักษณะข้อคำถามปลายปิด (Close end Question) ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ส่วน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของแรงงาน 2) สภาพการทำงานของผู้ใช้แรงงาน ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาร์ด (Cronbach Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 ถือว่าแบบสัมภาษณ์มีความเชื่อถือได้ค่อนข้างมาก (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2545) สามารถใช้วัดสภาพการทำงานได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ร่วมกับผู้ช่วยวิจัยลงสัมภาษณ์ผู้ใช้แรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว ที่ตกเป็นตัวอย่างตามประเภทธุรกิจ โดยเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2556 รวมใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้ตารางไขว้ (Crosstabs) ค่า Contingency Coefficient และสถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression) โดยใช้วิธี Enter เพราะจะช่วยให้ทราบตัวแปรทั้งหมดที่มีและไม่มีอิทธิพลต่อสภาพการทำงาน อย่างไรก็ตามก่อน

การวิเคราะห์ถดถอยพหุ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติพบว่า ไม่ได้ละเมิดข้อตกลงของการใช้สถิติ โดยตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีการแจกแจงปกติ (Normal Distribution) โดยพิจารณาจากแผนภาพ Histogram ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linear Relationship) ด้วยการพิจารณาจากแผนภาพ Scatter plot และตัวแปรอิสระที่นำมาวิเคราะห์ต้องไม่มีตัวแปรคู่ใดที่มีความสัมพันธ์กันสูงเกิน 0.90 (Hair et al, 2006) โดยพิจารณาจากค่าเมตริกความสัมพันธ์ (Correlation matrix) เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น (Multi-collinearity)

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัย ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ 1) ลักษณะทั่วไปของผู้ใช้แรงงาน 2) สภาพการทำงาน 3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสภาพการทำงาน และ 4) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสภาพการทำงาน

1) ลักษณะทั่วไปของผู้ใช้แรงงาน

ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 59.60 เปรียบเทียบกับร้อยละ 40.40 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 22-38 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 78.10 รองลงมาคืออายุตั้งแต่ 39 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 13.80 และ อายุไม่เกิน 21 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.10 มีอายุเฉลี่ย 30.14 ปี อายุต่ำสุด 18 ปี อายุสูงสุด 55 ปี โดยมีผู้ใช้แรงงานครึ่งหนึ่งมีสถานภาพโสดหรือ คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา คือ สถานภาพสมรสคิดเป็นร้อยละ 45.00 และ พบว่า มีสถานภาพหม้าย หย่า แยก มีเพียงเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 4.90

ระดับการศึกษาของผู้ใช้แรงงาน พบว่าเกือบ 1 ใน 3 มีระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 28.10 รองลงมาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 23.40 และมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 13.80 แรงงานส่วนใหญ่ทำงานในภาคอุตสาหกรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.50 รองลงมาทำงานในภาคบริการ คิดเป็นร้อยละ 41.10 และทำงานในภาคเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 7.40

ผู้ใช้แรงงานมีรายได้เฉลี่ย 7,373 บาทต่อเดือน มีรายได้สูงสุด 29,200 บาท รายได้ต่ำสุด 1,600 บาท ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 2,500 -12,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.70 รองลงมา มีรายได้ 12,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 14.00 และผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 2,500 บาท มีเพียงเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 1.20 ผู้ใช้แรงงานมีประสบการณ์ทำงานโดยเฉลี่ย 5.24 ปี ประสบการณ์ทำงานมากที่สุด 33 ปีและต่ำสุด คือ 1 ปี ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 2-9 ปี มีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 65.00 รองลงมา มีประสบการณ์ทำงานไม่เกิน 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.00 และผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 16.00 แรงงานส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 89.40

สำหรับช่องทางการรับรู้กฎหมายแรงงานพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ใช้แรงงานไม่ได้รับรู้กฎหมายแรงงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.20 รองลงมา รับรู้กฎหมายแรงงาน 1-2 ช่องทาง คิดเป็นร้อยละ 33.00 และได้รับรู้ผ่าน 3 ช่องทางขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 13.80 สำหรับในด้านความสนใจในเรื่องแรงงาน พบว่า ส่วนใหญ่สนใจเรื่องกฎหมายแรงงานในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 62.10 รองลงมา พบว่าไม่มีความรู้ในเรื่องของกฎหมายแรงงานคิดเป็นร้อยละ 20.20 และมีความรู้มากคิดเป็นร้อยละ 17.70 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ความถี่ และร้อยละลักษณะทั่วไปของผู้ใช้

แรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์ (n = 406)			
ลักษณะทั่วไป		ความถี่	ร้อยละ
เพศ			
ชาย		164	40.40
หญิง		242	59.60
อายุ (ปี)			
ไม่เกิน 21 ปีลงมา		33	8.10
22-38 ปี		317	78.10
39 ปีขึ้นไป		56	13.80
$\bar{X} = 30.14$ S.D. = 7.754		Max = 55	Min = 18

ตารางที่ 1 ความถี่ และร้อยละลักษณะทั่วไปของผู้ใช้

แรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์ (n = 406)
(ต่อ)

ลักษณะทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
สถานภาพสมรส		
โสด	203	50.00
สมรส	183	45.10
หม้าย หย่า แยก	20	4.90
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	26	6.40
มัธยมศึกษาตอนต้น	56	13.80
มัธยมศึกษาตอนปลาย	95	23.40
ปวช	47	11.60
ปวส	47	11.60
ปริญญาตรี	114	28.10
สูงกว่าปริญญาตรี	21	5.20
ประเภทธุรกิจ		
ภาคบริการ	167	41.10
ภาคอุตสาหกรรม	209	51.50
ภาคเกษตรกรรม	30	7.40
รายได้ (บาท)		
ไม่เกิน 2,500 บาท	5	1.20
2501-12,000 บาท	344	84.70
12,001 บาทขึ้นไป	57	14.00
$\bar{X} = 7,373$ S.D. = 5,207 Max = 29,200 Min = 1,600		
ประสบการณ์การทำงาน (ปี)		
1 ปี	77	19.00
2 - 9 ปี	264	65.00
10 ปีขึ้นไป	65	16.00
$\bar{X} = 5.24$ S.D. = 5.23 Max = 33 Min = 1		
ประสบการณ์การเคยได้รับการอบรม		
เคย	43	10.60
ไม่เคย	363	89.40

ตารางที่ 1 ความถี่ และร้อยละลักษณะทั่วไปของผู้ใช้
แรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์ (n = 406)
(ต่อ)

ลักษณะทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
จำนวนช่องทางการรับรู้กฎหมาย		
ไม่ได้รับรู้	216	53.20
1-2 ช่องทาง	134	33.00
3 ช่องทางขึ้นไป	56	13.80
ความในเรืองกฎหมายแรงงาน		
ไม่มีความรู้	82	20.20
มีความรู้น้อย	252	62.10
มีความรู้มาก	67	16.50
มีความรู้มากที่สุด	5	1.20

2) สภาพการจ้างงาน

ผลการวิเคราะห์สภาพการจ้างงานของผู้ใช้แรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์ พบว่า โดยภาพรวมผู้ใช้แรงงานกว่า 2 ใน 3 มีสภาพการจ้างงานอยู่ในระดับดี หรือ คิดเป็นร้อยละ 77.80 รองลงมาอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 12.30 และ พบว่ามีสภาพการจ้างงานในระดับไม่ดีเพียงร้อยละ 9.90 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ร้อยละสภาพการจ้างงานของผู้ใช้แรงงาน
ในนครหลวงเวียงจันทน์

สภาพการจ้างงาน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ดี (ไม่เกิน 6 คะแนน)	40	9.90
ดี (7-11 คะแนน)	316	77.80
ดีมาก (8 คะแนนขึ้นไป)	50	12.30
รวม	406	100.00

3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสภาพการจ้างงาน

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการจ้างงานกับเพศ พบว่า เพศชายมีร้อยละของสภาพการจ้างงานในระดับดีมาก สูงกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ

19.50 เปรียบเทียบกับร้อยละ 7.40 ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 โดยที่มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คือ .239

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการจ้างงานกับอายุ พบว่า แรงงานในกลุ่มอายุ 39 ปีขึ้นไป มีร้อยละของสภาพการจ้างงานอยู่ในระดับดีมาก สูงกว่าแรงงานในกลุ่มอายุระหว่าง 22-38 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.20 เปรียบเทียบกับร้อยละ 11.70 ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 โดยที่มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คือ .253

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการจ้างงานกับสถานภาพสมรส พบว่า หม้ายหย่า แยก มีร้อยละของสภาพการจ้างงานอยู่ในระดับดีมาก สูงกว่าแรงงานที่มีสถานภาพสมรส และ โสด คิดเป็นร้อยละ 20.00 เปรียบเทียบกับร้อยละ 15.80 และ ร้อยละ 8.40 ตามลำดับ ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .035 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ คือ .158

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการจ้างงานกับรายได้ พบว่า แรงงานที่มีรายได้ 7,301 บาทขึ้นไป มีร้อยละของสภาพการจ้างงานอยู่ในระดับดีมาก สูงกว่าแรงงานที่มีรายได้ ไม่เกิน 7,300 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.30 เปรียบเทียบกับร้อยละ 11.00 ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คือ .352

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการจ้างงานกับระดับการศึกษา พบว่า แรงงานที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป มีร้อยละของสภาพการจ้างงานอยู่ในระดับดีมาก สูงกว่าแรงงานที่มีการศึกษาในระดับ ม.ปลาย-ปวส และแรงงานที่มีการศึกษาไม่เกิน มัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 20.00 เปรียบเทียบกับร้อยละ 10.60 และร้อยละ 3.70 ตามลำดับ ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คือ .321

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการจ้างงานกับประสบการณ์ทำงาน พบว่า แรงงานที่มี

ประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีร้อยละของสภาพการทำงานอยู่ในระดับดีมาก สูงกว่าแรงงานที่มีประสบการณ์ทำงาน 2-10 ปีและประสบการณ์ทำงานไม่เกิน 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.80 เปรียบเทียบกับร้อยละ 10.20 และร้อยละ 3.90 ตามลำดับ ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ คือ .269

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการทำงานกับการเคยเข้าร่วมฝึกอบรมในเรื่องกฎหมายแรงงานพบว่า แรงงานที่เคยเข้าร่วมการฝึกอบรมในเรื่องกฎหมายแรงงานมีร้อยละของสภาพการทำงานอยู่ในระดับดีมาก สูงกว่าแรงงานที่ไม่เคยเข้าร่วมฝึกอบรมคิดเป็นร้อยละ 18.60 เปรียบเทียบกับร้อยละ 11.60 อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการทำงานกับช่องทางการรับรู้กฎหมายแรงงานพบว่า แรงงานที่ได้รับรู้กฎหมายแรงงานผ่าน 3 ช่องทางขึ้นไป มีร้อยละสภาพการทำงานอยู่ในระดับดีมาก สูงกว่าแรงงานที่ไม่ได้รับรู้และแรงงานที่ได้รับรู้ 1-2 ช่องทางคิดเป็นร้อยละ 23.20 เปรียบเทียบกับร้อยละ 11.60 และร้อยละ 9.00 ตามลำดับ ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .009 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ คือ .180

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการทำงานกับระดับความรู้ในกฎหมายแรงงาน พบว่า แรงงานที่มีระดับความรู้มาก มีร้อยละสภาพการทำงานอยู่ในระดับดีมาก สูงกว่าแรงงานที่มีระดับความรู้ในกฎหมายแรงงานน้อยและไม่มีความรู้ คิดเป็นร้อยละ 13.90 เปรียบเทียบกับร้อยละ 12.70 และร้อยละ 9.80 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการทำงานกับประเภทธุรกิจ พบว่า แรงงานในภาคอุตสาหกรรม มีร้อยละสภาพการทำงานอยู่ในระดับดีมาก สูงกว่าแรงงานในภาคบริการและภาค

เกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 13.40 เปรียบเทียบกับร้อยละ 12.60 และ ร้อยละ 3.30 ตามลำดับ ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำคือ .276 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ร้อยละสภาพการทำงานของผู้ใช้แรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์จำแนกตามเพศ(n=406)

ลักษณะทั่วไป	สภาพการทำงาน			รวม
	ไม่ดี	ดี	ดีมาก	
เพศ				
ชาย	3.00	77.40	19.50	100.00
หญิง	14.50	78.10	7.40	100.00
$\chi^2 = 24.50$ df. = 4 Sig. = .000 CC. = .239				
อายุ				
ไม่เกิน 21 ปี	30.30	69.70	0.00	100.00
22-38 ปี	9.10	79.20	11.70	100.00
39 ปีขึ้นไป	1.80	75.00	23.20	100.00
$\chi^2 = 27.85$ df. = 4 Sig. = .000 CC. = .253				
สถานภาพสมรส				
โสด	13.30	78.30	8.40	100.00
สมรส	6.60	77.60	15.80	100.00
หม้าย หย่า แยก	5.00	75.00	20.00	100.00
$\chi^2 = 10.35$ df. = 4 Sig. = .035 CC. = .158				
รายได้				
ต่ำกว่า 7,300 บาท	14.40	81.40	11.00	100.00
7,301 บาทขึ้นไป	1.40	71.30	27.30	100.00
$\chi^2 = 57.32$ df. = 4 Sig. = .000 CC. = .352				
ระดับการศึกษา				
ไม่เกิน ม.ต้น	25.60	70.70	3.70	100.00
ม.ปลาย- ปวส.	10.10	79.40	10.60	100.00
ป.ตรีขึ้นไป	0.00	80.00	20.00	100.00
$\chi^2 = 46.57$ df. = 4 Sig. = .000 CC. = .321				
ประสบการณ์ทำงาน				
ไม่เกิน 1 ปี	16.90	79.20	3.90	100.00
2 - 9 ปี	9.50	80.30	10.20	100.00
10 ปีขึ้นไป	3.10	66.20	30.80	100.00
$\chi^2 = 31.67$ df. = 4 Sig. = .000 CC. = .269				

ตารางที่ 3 ร้อยละสภาพการจ้างงานของผู้ใช้แรงงานใน
นครหลวงเวียงจันทน์จำแนกตามเพศ(n=406)
(ต่อ)

ลักษณะทั่วไป	สภาพการจ้างงาน			รวม
	ไม่ดี	ดี	ดีมาก	
การเคยเข้าอบรม				
ไม่เคย	10.50	78.00	11.60	100.00
เคย	4.70	76.70	18.60	100.00
$\chi^2 = 2.87$ df. = 4 Sig.= .238				
ช่องทางการรับรู้กฎหมาย				
ไม่ได้รับรู้	12.00	76.40	11.60	100.00
1-2 ช่องทาง	10.40	80.60	9.00	100.00
3 ช่องทางขึ้นไป	0.00	76.80	23.20	100.00
$\chi^2 = 13.54$ df. = 4 Sig.= .009 CC.= .180				
ระดับความรู้กฎหมาย				
ไม่มีความรู้	9.80	80.50	9.80	100.00
มีความรู้น้อย	9.10	78.20	12.70	100.00
มีความรู้มาก	12.50	73.60	13.90	100.00
$\chi^2 = 1.50$ df. = 4 Sig.= .826				
ประเภทธุรกิจ				
บริการ	1.20	86.20	12.60	100.00
อุตสาหกรรม	13.90	72.70	13.40	100.00
เกษตรกรรม	30.00	66.70	3.30	100.00
$\chi^2 = 33.36$ df. = 4 Sig.= .000 CC.= .276				

4) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสภาพการจ้างงาน

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรในแบบจำลองการวิจัย พบว่าคะแนนเฉลี่ยสภาพการจ้างงาน มีค่าเท่ากับ 9.14 แรงงานส่วนใหญ่ทำงานภาคอุตสาหกรรมคิดเป็นร้อยละ 51 และภาคบริการมีร้อยละ 41 มีเพศชาย ร้อยละ 40 มีอายุเฉลี่ย 30.14 ปี มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 50 และสมรสคิดเป็นร้อยละ 45 มีรายได้เฉลี่ย 7,373.35 บาท มีระดับการศึกษาโดยเฉลี่ย 12.79 ปี มีประสบการณ์การทำงานเฉลี่ย 5.24 ปี มีการเข้าร่วม

ฝึกอบรมในเรื่องกฎหมายแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 11 มีจำนวนเฉลี่ยช่องทางในการรับรู้เท่ากับ 0.99 ครั้ง สำหรับคะแนนเฉลี่ยการรับรู้กฎหมายแรงงานมีค่าเท่ากับ 16.69 คะแนน ความรู้ในเรื่องกฎหมายแรงงานพบว่า แรงงานไม่มีความรู้ในเรื่องกฎหมายแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 20 และมีความรู้น้อยในเรื่องกฎหมายแรงงานคิดเป็นร้อยละ 62

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสภาพการจ้างงานด้วยการถดถอยพหุ พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อสภาพการจ้างงานทั้งในทางบวก และทางลบ กล่าวคือ ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลเชิงบวกมี 10 ตัว ได้แก่ ภาคบริการ ภาคอุตสาหกรรม เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ช่องทางการรับรู้กฎหมายแรงงาน ไม่มีความสนใจในเรื่องกฎหมายแรงงานและ มีความสนใจในเรื่องกฎหมายแรงงานน้อย

สำหรับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงลบ มี 4 ตัว ได้แก่ โสด สมรส การเข้าร่วมฝึกอบรมในเรื่องกฎหมายแรงงาน การรับรู้กฎหมายแรงงาน

อย่างไรก็ตาม มีตัวแปรเพียง 6 ตัวที่มีอิทธิพลต่อสภาพการจ้างงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ แรงงานภาคบริการ แรงงานภาคอุตสาหกรรม รายได้ ระดับการศึกษาประสบการณ์ในการทำงาน และการไม่มีความสนใจในเรื่องแรงงาน ทั้งนี้ตัวแปรอิสระในสมการสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของสภาพการจ้างงานได้ร้อยละ 41.30 (ตารางที่ 4)

ตาราง 4 การวิเคราะห์ถดถอยพหุสภาวะการจ้างงานของ
ผู้ใช้แรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์

ตัวแปร	(b)	Beta	t	Sig
Constants	4.075		4.155	0.000
บริการ	1.250	0.291	3.369	0.001
อุตสาหกรรม	1.530	0.362	4.297	0.000
ชาย	0.301	0.070	1.654	0.099
อายุ	1.259	0.000	0.001	0.999
โสด	-0.177	-0.042	-0.431	0.666
สมรส	-0.069	-0.016	-0.177	0.86
รายได้	1.259	0.310	6.005	0.000
การศึกษา	0.166	0.267	4.886	0.000
ประสบ				
การทำงาน	0.084	0.208	3.787	0.000
การเข้าอบรม	-0.140	-0.020	-0.469	0.640
ช่องทาง				
การรับรู้	0.127	0.079	1.865	0.063
การรับรู้				
กฎหมาย	-0.007	-0.009	-0.226	0.822
ไม่สนใจ				
เรื่องแรงงาน	0.697	0.132	2.406	0.017
สนใจเรื่อง				
แรงงานน้อย	0.227	0.052	0.976	0.330
$R^2 = .413$ SEE = 1.622 F = 21.346 Sig. F = .000				

สรุปและอภิปรายผล

ลักษณะทั่วไปของแรงงานผลการศึกษพบว่า
แรงงานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 59.60 มี
อายุอยู่ระหว่าง 22-38 ปี คิดเป็นร้อยละ 78.10 แรงงาน
ครึ่งหนึ่งมีสถานภาพโสดหรือ คิดเป็นร้อยละ 50.00 ใน
ด้านระดับการศึกษา พบว่า เกือบ 1 ใน 3 มีระดับ
ปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 28.10 มีประสบการณ์ทำงาน
โดยเฉลี่ย 5.24 ปี แรงงานส่วนใหญ่ทำงานใน
ภาคอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 51.50 มีรายได้เฉลี่ย
7,373 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน

ระหว่าง 2-9 ปี คิดเป็นร้อยละ 65.00 แรงงานส่วนใหญ่
ไม่ได้เข้าร่วมการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 89.40 ไม่ได้
รับรู้กฎหมายแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 53.20 ส่วนใหญ่
สนใจเรื่องกฎหมายแรงงานในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ
62.10

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสภาพการ
จ้างงาน พบว่า มีตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อสภาพการ
จ้างงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 6 ตัว
ได้แก่ แรงงานภาคบริการ แรงงานภาคอุตสาหกรรม
รายได้ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน
และการไม่มีความสนใจในเรื่องแรงงาน โดยมีค่า
ความสัมพันธ์อยู่ในระหว่าง 0.061 - 0.352

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสภาพการจ้างงานของ
ผู้ใช้แรงงาน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความอิทธิพลต่อ
สภาพการจ้างงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
มี 6 ตัวได้แก่ แรงงานภาคบริการ แรงงาน
ภาคอุตสาหกรรม รายได้ ระดับการศึกษา ประสบการณ์
ในการทำงาน และการไม่มีความสนใจในเรื่องแรงงาน
ทั้งนี้ตัวแปรอิสระในสมการสามารถร่วมกันอธิบาย
ความผันแปรของสภาพการจ้างงานได้ร้อยละ 41.30

อภิปรายผล

การศึกษาสภาพการจ้างงานของผู้ใช้แรงงาน
ในนครหลวงเวียงจันทน์ โดยภาพรวมแล้วมีสภาพการ
จ้างงานอยู่ในระดับดี โดยเห็นได้จาก ผู้ใช้แรงงานส่วน
ใหญ่มีสัญญาแรงงานกับนายจ้าง ทำงานไม่เกินวันละ 8
ชั่วโมง ได้รับค่าแรงสูงกว่าค่าแรงขั้นต่ำ นอกจากนี้ยัง
ได้รับสวัสดิการหยุดงานในเวลาเจ็บป่วยโดยไม่หัก
ค่าแรง การตรวจสอบสุขภาพประจำปี รวมถึงการมีสิ่ง
อำนวยความสะดวก ทั้งนี้ก็เพราะโรงงานเหล่านี้เป็น
โรงงานที่ได้ขึ้นทะเบียนตามกฎหมาย ดังนั้นจึงทำให้
ต้องจัดสภาพการจ้างงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ผล
การศึกษาข้างต้นสอดคล้องกับการศึกษาของ พานพวงส์
(2552) ที่พบว่า ลูกจ้างหญิงมีสภาพการจ้างงานอยู่ใน
ระดับปานกลาง แรงงานได้รับการฝึกอบรมเรื่องความ
ปลอดภัยในการทำงาน มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่

ได้มีการตรวจสอบภาพประจำปี มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานและมีเครื่องป้องกันในการทำงาน

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาค้นคว้าก็ยังมีความแตกต่างกับงานวิจัยอื่นๆ เช่น ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมบริษัทข้ามชาติในนิคมอุตสาหกรรมพบว่า มีสภาพการจ้างงานที่สูงกว่าหรือเท่ากับที่กฎหมายกำหนดเกือบทุกด้าน ได้แก่ การได้รับค่าจ้างที่สูงกว่าค่าแรงขั้นต่ำ มีการกำหนดวันหยุดตามกฎหมาย มีระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีสวัสดิการให้แรงงานทุกคน มีการประกันการเจ็บป่วยและจ่ายเงินทดแทนในกรณีที่ประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน (ชัยพร, 2546) ทั้งนี้ก็อาจเนื่องมาจากบริษัทข้ามชาติมีมาตรฐานการจ้างงานที่ใช้มาตรฐานสากลเป็นมาตรฐานในการดำเนินงาน เช่น ISO เป็นต้น และยังคงปฏิบัติตามตรวจสอบจากองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ เช่น International Labour Organization (ILO) เป็นต้น จึงทำให้สภาพการจ้างงานของผู้ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมบริษัทข้ามชาติมีสภาพการจ้างงานที่ดีกว่ากลุ่มผู้ใช้แรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์ แต่อย่างไรก็ตามสภาพการจ้างงานของผู้ใช้แรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์ ยังมีความแตกต่างกับ ผลการศึกษาของ ชิดารัฐ (2554) และ สุเทพ (2551) ที่ได้ศึกษา การจ้างงานของแรงงานนอกระบบ พบว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำและต้องใช้แรงงานเป็นหลัก ทำให้อยู่ในสภาพแวดล้อมการทำงานที่เสี่ยงอันตราย ยิ่งไปกว่านั้นแรงงานนอกระบบเป็นแรงงานที่ลักลอบเข้าเมืองแบบผิดกฎหมายจึงไม่กล้าเรียกร้องหรือต่อรองกับนายจ้างเมื่อนายจ้างเอาเปรียบ จึงทำให้สภาพการจ้างงานของคนกลุ่มนี้ต่ำกว่าผู้ใช้แรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์ นอกจากนี้ อนุทิน และ ประภัสสร (2542) พบว่า แรงงานไร้ฝีมือในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด คือ ได้รับค่าจ้างต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำ ไม่มีอำนาจต่อรองกับนายจ้าง อัตราค่าจ้างที่ได้รับขึ้นอยู่กับความพอใจของนายจ้าง ซึ่งผลการศึกษาที่มีความแตกต่างจากกลุ่ม

ผู้ใช้แรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์ ทั้งนี้ก็อาจเนื่องมาจากแรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์ส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่มีทักษะฝีมือและมีการศึกษาสูง ซึ่งพบว่าแรงงานมีการศึกษาในระดับ ปวช. ขึ้นไปเกือบร้อยละ 60 จึงอาจทำให้แรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์มีสภาพการจ้างงานที่ดีกว่าแรงงานนอกระบบ และแรงงานไร้ฝีมือ

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสภาพการจ้างงานของผู้ใช้แรงงาน พบว่า มีปัจจัย 6 ตัว ที่มีความอิทธิพลต่อสภาพการจ้างงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ แรงงานภาคบริการ แรงงานภาคอุตสาหกรรม รายได้ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และ การไม่มีความสนใจในเรื่องแรงงาน ผลจากการศึกษาข้างต้น มีปัจจัยที่สอดคล้องกับการศึกษาของ พิรศักดิ์ (2555) ที่พบว่า ประสบการณ์ทำงานของพนักงานนวดสปามีผลในเชิงบวกต่อสภาพการจ้างงาน ทั้งนี้ก็อาจเนื่องมาจากอาชีพบริการเป็นอาชีพที่ต้องใช้ทักษะ ฝีมือในการนวด ดังนั้นประสบการณ์การทำงานจึงเป็นสิ่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการจ้างงาน สำหรับปัจจัยอื่นที่ไม่สอดคล้อง ได้แก่ รายได้ ระดับการศึกษา ความสนใจในเรื่องแรงงาน ทั้งนี้ก็อาจเนื่องมาจากอาชีพนวดสปาไม่จำเป็นต้องจบการศึกษาที่สูงก็สามารถทำได้เพราะเน้นที่ทักษะ ฝีมือที่ต้องอาศัยการฝึกประสบการณ์เป็นหลัก นอกจากนี้ อาชีพนี้รายได้หลักคงไม่ได้มาจากเงินเดือนเพียงอย่างเดียว แต่อาจมาจากรายได้พิเศษที่ได้จากส่วนแบ่งหรือเปอร์เซ็นต์ที่ได้จากจำนวนผู้มาใช้บริการ รวมถึงเงินพิเศษที่ผู้ใช้บริการให้ต่างหาก หรือ เงินทิป นอกจากนั้นยังสอดคล้องและแตกต่างกับการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1) ผลการวิจัยพบว่า ยังมีแรงงานประมาณร้อยละ 10 ที่มีสภาพการทำงานอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมควรมีมาตรการในการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายแรงงาน เพื่อให้ผู้ใช้แรงงานทราบสิทธิและสวัสดิการตามที่กฎหมายกำหนด

โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่เป็นเพศหญิง มีระดับการศึกษาต่ำ และมีรายได้ต่ำ ซึ่งจะช่วยให้แรงงานกลุ่มนี้มีสภาพการทำงานที่ดีขึ้น

2) ควรมีการศึกษาสภาพการจ้างงานและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสภาพการจ้างงานของแรงงานนอกระบบ เพราะจะทำให้ทราบสถานการณ์การจ้างงานของแรงงานกลุ่มนี้ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการคุ้มครองดูแลให้แรงงานนอกระบบไม่ถูกเอาเปรียบจากนายจ้าง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ Thailand International Development Cooperation Agency (TICA) ที่ให้ช่วยเหลือ สนับสนุนงบประมาณทางด้านการศึกษาในมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นระยะเวลา 2 ปี และ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ให้ทุนอุดหนุนและส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาประจำปีการศึกษาปลาย/2556

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงแผนการและการลงทุน. 2529. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของ สปป.ลาว ฉบับที่ 2 ปี พ.ศ.2529 – 2533. กระทรวงแผนการและการลงทุน: สปป.ลาว.
- กระทรวงแผนการและการลงทุน. 2554. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของ สปป.ลาว ฉบับที่ 7 ปีพ.ศ.2554 – 2558. กระทรวงแผนการและการลงทุน: สปป.ลาว.
- กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. 2552. บทรายงานประจำปี 2552. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. สปป.ลาว.
- กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. 2554. บทรายงานประจำปี 2554. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. สปป.ลาว.

- กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. 2555. บทรายงานประจำปี 2555. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. สปป.ลาว.
- กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. 2556. บทสรุปประจำปี 2 ปีครึ่ง 2554-2556 และทิศทางแผนกในปี 2556-2558. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. สปป.ลาว
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2545. การใช้สถิติในการวิจัยอย่างถูกต้องและได้มาตรฐานสากล. กรุงเทพฯ: เพื่องฟ้าพรินติ้ง.
- ธีรรัฐ ประทุมทอง. 2554. สภาพการจ้างงานและสภาพการทำงานของแรงงานนอกระบบในตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองลำพูน.วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พานพงศ์ พรหมศิริ. 2552. สภาพการจ้างงานและสภาพการทำงานของผู้จ้างหญิงในสถานบันเทิงเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุเทพ แก่นันชัย. 2551. มาตรฐานการจ้างงานและสภาพการทำงานของแรงงานต่างด้าวในอำเภอเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัยพร บุตรเจริญ. 2546. สภาพการจ้างงานและสภาพการทำงานของแรงงานไทยที่ทำงานในบริษัทข้ามชาติในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- พิรศักดิ์ อภิชาติโรจนกุล. 2555. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่กำหนดการจ้างงานของธุรกิจสปาในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อนงค์นุช เทียนทอง และ ประภัสสร เดชะประเสริฐ

วิทยา. 2542. ภาวะจ้างงานของธุรกิจ
อุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ 16(2) พ.ย. 41-เม.ย.
2542.หน้า 63

Hair et al. 2006. Multivariate data analysis. 6th ed.
Upper Saddle River, N.J.:Prentice-Hall
International.